LESY Slovenskej republiky, štátny podnik Banská Bystrica, Odštepný závod Beňuš

Milí návštevníci a priatelia lesa!

Ocitli ste sa v srdci Slovenska, v regióne Horehronia, ktorý je jedným z najvýznamnejších regiónov cestovného ruchu na Slovensku. Spadá pod Banskobystrický kraj, okres Brezno. Návštevníkov lákajú rázovité dediny, ktoré sú známe banickými tradíciami, typickou architektúrou, sakrálnymi stavbami, starobylými historickými a kultúrnymi pamiatkami. Pýchou každej dediny je charakteristický ľudový kroj a svojrázne nárečie.

Tento krásny kút Slovenska v 19. a začiatkom 20. storočia patril kniežaciemu rodu Coburgovcov. V roku 1928 bol ich majetok pričlenený pod správu lesov. Odvtedy prebehlo niekoľko reorganizácií štátnych lesov. V súčasnosti na tomto území odborne hospodária zamestnanci z Odštepného závodu Beňuš.

Výmera lesnej pôdy predstavuje 29 515 ha a je rozčlenená do piatich lesných správ: Červená Skala, Pohorelá, Závadka, Polomka a Beňuš.

Územie OZ Beňuš je charakteristické tým, že je tvorené uceleným komplexom lesov, ktorý sa rozprestiera v hornej časti Horehronia, a to od Bujakova až po Vernárske lúky (pri obci Ľadová). Stredom horehronskej doliny preteká rieka Hron, ktorá rozdeľuje územie na dve časti. Severná časť je tvorená pohorím Nízke Tatry s najvyšším vrchom Králova hoľa (1946 m n. m.). Južná časť územia je tvorená Slovenským rudohorím s najvyšším bodom na Fabovej holi (1438 m n. m.). Východnú časť územia uzatvára Slovenský raj. Horehronie má jedinečné prírodné podmienky. Na pomerne malom území je pestrá paleta prírodných zvláštností – vysoké hory, lúky, lesy, lesné plody, horské bystriny, jazerá, minerálne pramene, kvety, zvieratá. Ponúka bohaté možnosti letnej aj zimnej rekreácie. Ak máte radi turistiku, Horehronie bude pre vás určite to pravé miesto. Nájdete tu všetko - od najľahších prechádzok za tichom až po náročnejšie vysokohorské hrebeňovky. Je možné vybrať si z niekoľkých turisticky značených chodníkov. Pri potulkách prírodou poskytujeme záujemcom aj ubytovanie v našich ubytovacích zariadeniach. Mapa, ktorú práve teraz držíte v rukách, zachytáva aspoň niekoľko zaujímavostí nášho OZ. Doplňujúce informácie o lesných reáliách radi poskytneme návštevníkom v Lesníckych informačných kanceláriách (LIK), ktoré sú kanceláriami spolupráce lesníkov s verejnosťou a nachádzajú sa na lesných správach a v budove OZ.

Tešíme sa z každej návštevy!

Lesu zdar!

Zamestnanci z Odštepného závodu Beňuš.

Kontakty:
LESY Slovenskej republiky, š.p.
Odštepný závod Beňuš
Beňuš č. 455, 976 64 Beňuš
Tel: +421 48 671 16 13, E-mail:lesybe@lesy.sk
www.lesy.sk

Objekty Pro Silva a génové základne lesných drevín

Prírode blízke obhospodarovanie lesa je nový pestovateľský prístup, ktorý reprezentuje projekt hnutia Pro Silva. Objekty Pro Silva prezentujú prácu odborného lesného hospodára, v ktorej vyjadril svoju predstavu hospodárenia. Prírode blízke pestovanie lesa sme u nášho OZ začali spájať s myšlienkou ochrany genetických zdrojov v génových základniach. Tak sa snažíme zabezpečiť uchovanie a prenos vzácnej genetickej informácie na prirodzene sa obnovujúce potomstvo. OZ Beňuš má 11 génových základní s celkovou výmerou cca 2 612 ha, čo je momentálne najväčšia výmera v SR. V týchto génových základniach sa nachádza šesť objektov Pro Silva, pre ktoré sú vypracované projekty. Sú to : Stožky, Bartková, Babiná, Zámrzlá, Drakšiar, Tajch a lokalita Zúber. Pripravené sú projekty aj na ďalšie génové základne – Zlatno a Piatina.

I.

Škôlkárske stredisko Drakšiar

Škôlkárske stredisko Drakšiar patrí síce organizačne pod OZ Semenoles Liptovský Hrádok, ale nachádza sa na území OZ Beňuš. I napriek tomu, že snahou lesníkov je znižovať umelú obnovu (čiže potrebu sadeníc) a maximálne využívať prirodzené zmladenie, dopyt po sadeniciach (hlavne obaľovaných) je stále veľký. Škôlkárske stredisko zabezpečuje sadenice pre umelú obnovu lesa v Horehronskom regióne a blízkom okolí. Venuje sa pestovaniu sadeníc lesných drevín voľnokorenných aj krytokorenných. Okrem toho pestuje aj sortiment okrasných drevín a kríkov. Hospodári v nadmorskej výške 620 m na rozlohe 19,23 ha. Ročne vyprodukuje cca 2 milióny výsadby schopných sadeníc. Lesníckou raritou na Drakšiari je pestovanie čarovných čarovníkov. Čarovníky vznikajú na stojacich stromoch pod vplyvom vírozy, v dôsledku prírodných úkazov (blesk) alebo mechanických poškodení. Sú to vlastne prirodzené bonsaje, ktoré bez strihania rastú do zakrpatených tvarov.

II.

Sústreďovanie dreva z neprístupných terénov

Pre racionálne, efektívne i bezpečné spracovanie dreva v strmých horských terénoch sa používajú lanovky a vrtuľníky. V porovnaní s inými technológiami práce tieto menej poškodzujú porast, pôdu i prirodzené zmladenie lesa. Lanovkové terény predstavujú značnú časť územia OZ Beňuš (okolo 86%).

III.

Budova OZ Beňuš

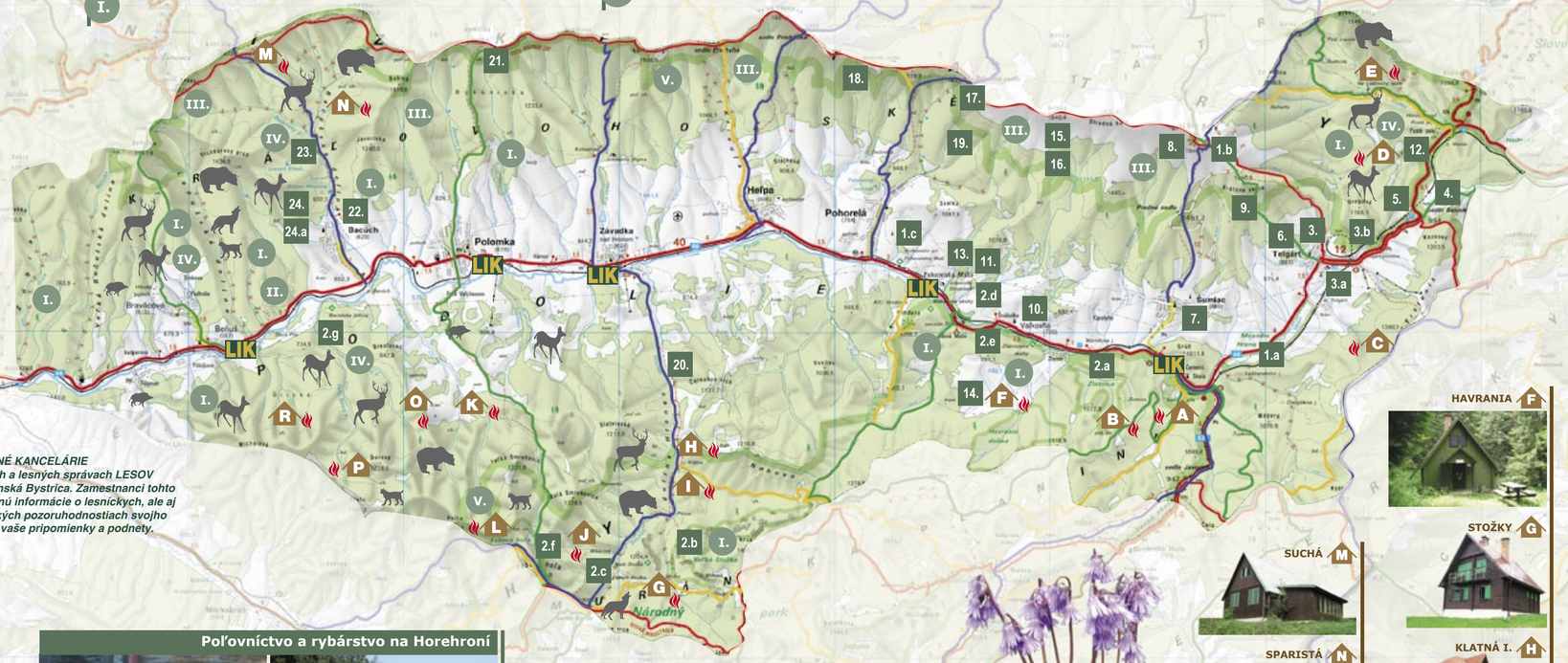

Lesná informačná kancelária

Lesné informačné kancelárie - kancelárie spolupráce lesníkov s verejnosťou!

LESNÉ INFORMAČNÉ KANCELÁRIE
nájdete na odštepných závodoch a lesných správach LESOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY, š.p., Banská Bystrica. Zamestnanci tohto podniku vám v nich ochotne poskytnú informácie o lesníckych, ale aj turistických, kultúrnych a historických pozoruhodnostiach svojho regiónu. Zároveň tu radi prijmú vaše pripomienky a podnety.

MOŽNOSTI LETNEJ TURISTIKY

- TURISTICKY ZNAČENÉ CHODNÍKY:

- **Rudná magistrála v Slovenskom Rudohorí (červená)**
- **Cesta hrdinov SNP po hrebeňoch Nízkych Tatier (červená)**
- **Braväcovo – Beňuška („Käčka") – Čertovica (zelená)**
- **Bacúch rázcestie – Bacúšska dolina – Jánov grúň – Bacúšske sedlo (modrá)**
- **Polomka –Bukovinka – Zadná hoľa (zelená)**
- **Polomka – Horný kopec – sedlo Fabovej hole – Fabova hoľa (zelená)**
- **Závadka nad Hronom - Oravcová (modrá)**
- **Závadka nad Hronom - Burda – Fabova hoľa (modrá)**
- **Heľpa – sedlo Priehyba – Čierny Váh (modrá)**
- **Šumiac – Predné sedlo – Vyšné sedlo – sedlo Snehová jama – Kráľova hoľa (modrá)**
- **Telgárt - Havrania skala – Kráľova skala-Kráľova hoľa (zelená)**

- CYKLOTURISTICKÉ TRASY
Zelená stuha Horehronia a ďalšie trasy

MOŽNOSTI ZIMNEJ TURISTIKY

- pre návštevníkov sú k dispozícii *lyžiarske vleky*:

- **Polomka – Bučník *je dlhý 1600 metrov, má technické zasnežovanie***
- **Závadka nad Hronom *je dlhý 800 metrov***
- **Heľpa *je dlhý 450 metrov***
- **Pohorelská Maša *je dlhý 1300 metrov***
- **Telgárt *je dlhý 600 metrov a 1500 metrov***

Poľovníctvo a rybárstvo na Horehroní

Výmera poľovného revíru Klatná je v súčasnosti 11 257 ha. Hlavnou poľovnou zverou je zver jelenia, srnčia a diviačia. Poľovnícky významnou a zaujímavou zverou sú veľké šelmy - medveď, vlk a rys. Okrem toho je možné stretnúť aj malé šelmy (líška, jazvec). Z vtákov tu hniezdia hlucháň, tetrov a jariabok. OZ Beňuš obhospodaruje aj tri rybárske revíry. Pstruhové revíry tvoria potoky Malé a Veľké Zelenô, Bacúšsky potok. Najzaujímavejší je rybársky revír „Rybník Pusté Pole". Záujemcovia o rybolov tu môžu uloviť pstruha dúhového, sivoňa amerického a kapra. Pre rybárov s platným rybárskym lístkom ponúkame povolenia za výhodné ceny (na jeden deň, týždeň, mesiac a aj celý rok). Rybárske revíry sú pravidelne zarybňované. Rybník Pusté Pole ponúka pekný prístrešok s ohniskom a možnosťou príjemného posedenia.

IV.

mierka 1 : 100 000

Ochrana lesa

Jednou z dôležitých oblastí práce OZ je aj výkon ochrany lesa. Predovšetkým podkôrny hmyz spôsobuje veľké škody na lesných drevinách. Včasným spracovaním a asanáciou chrobačiarov, ako aj lapačovou metódou sa snažíme predchádzať následným škodám na lesných porastoch.

V.

Soldanelka horská

BEŇUŠANKA S

Na rekreačné účely slúži chata Beňušanka v Patinciach (okres Komárno). Rekreačný areál v blízkosti chaty bol vybudovaný v okolí termálneho prameňa a ponúka rekreantom rôznorodé služby (bazény; moderné športové ihriská; vodné plochy na prírodné kúpanie, člnkovanie, rybolov, vodné športy a jazdu na vodných bicykloch).

SUCHÁ M

SPARISTÁ N

FRNTOĽOVÁ O

VOLOŠINEC P

ĽUPTAČKA R

HAVRANIA F

STOŽKY G

KLATNÁ I. H

KLATNÁ II. I

MIŠAROVÁ J

SALAJKA K

NOVÁ FABOVÁ L

Chaty a ubytovacie zariadenia

Príroda nás počas celého roka úchvacuje svojím bohatstvom, ktoré si často ani neuvedomujeme – šum stromov, spev vtákov, vôňa lesa, pokoj ... Každé ročné obdobie má svoje čaro. Lesoturistika je tým pravým relaxom po namáhavej práci – odpočinok v lone prírody bez akýchkoľvek výdobytkov techniky. Pre poľovníkov, ale aj milovníkov prírody má OZ Beňuš k dispozícii poľovnícke chaty bez elektriny:

KAROLKA A

KAMZÍČKA B

MASNÁ C

STARÝ HOSTINEC D

KOŠARISKÁ (SVÄTÁ VODA) E

Legenda

- Hranica OZ
- Sídlo LIK
- Pozoruhodnosti
- Pozorovanie zveri: *Jelenia, Srnčia, Medveď, Diviačia, Vlk, Rys*
- Chaty a ubytovacie zariadenia
- Lesnícke reálie
- Štátna hranica
- Národný park, prírodný park
- Chránená krajinná oblasť
- Turistický chodník
- Pekný výhľad, rozhľad
- Cesta s pekným výhľadom
- Maloplošne chránené územie, objekt
- Kostol
- Kaplinka
- Kláštor
- Hrad
- Zrúcanina hradu
- Zámok
- Kaštieľ
- Pamätník, pomník
- Významný pamätník, pomník
- Jaskyňa nesprístupnená verejnosti
- Jaskyňa sprístupnená verejnosti
- Vodopád
- Kúpalisko
- Rozhlasová alebo televízna veža
- Významný objekt
- Hotel, ubytovňa, horská chata, chata
- Nemocnica
- Autokemping
- Táborisko
- Motorest, salaš
- Rašelinisko
- Horáreň
- Elektrické vedenie
- Ohnisko
- Turistické chodníky

1. Národný park Nízke Tatry (NAPANT)

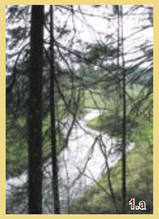
1.a

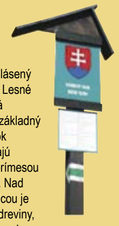

Nízke Tatry tvoria rozvodie najdôležitejších vodných tokov na Slovensku – Váhu, Hrona, Hnilca a Hornádu. Národný park Nízke Tatry bol vyhlásený v roku 1978. Lesné spoločenstvá predstavujú základný krajinný prvok NP. Prevládajú smrečiny s prímesou jedle a buka. Nad hornou hranicou je pásmo kosodreviny, prechádzajúce do pásma hôľ. V NAPANT-e sa nachádzajú **prírodné rezervácie: Meandre Hrona** (1a) predstavujú jedinečnú sústavu meandrov horného toku rieky Hron s podmáčanými lúkami s výskytom vzácnych a chránených druhov rastlín. **Martalúzka** (1b) je prírodný bralnatý amfiteáter s poliankou a s kaskádami pod Kráľovou hoľou, pri prameni Hnilca. **Pohorelské vrchovisko** (1c) bolo vyhlásené na ochranu komplexu rašelinných lúk so vzácnymi vrchoviskovými rastlinnými spoločenstvami na poriečnej rovine horného toku rieky Hron, ktoré majú svoje optimum v severnej eurosibírskej oblasti.

1.b

1.c

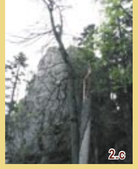
2.e

vrchol (850–1204 m n. m.) je najzápadnejším blokom Muránskej planiny, odčlenený eróznou činnosťou potokov Hronovec a Dudlavka. Zaujímavé sú aj prírodné rezervácie: **Mašianske skalky** (2d) - sú tu prirodzene preriedené 190 až 210–ročné lesné porasty na bralnatom dolomitovo-vápencovom substráte s výskytom chránených druhov rastlín. Z drevín sa uplatňuje najmä borovica lesná a smrekovec opadavý. Hlavným dôvodom ochrany je zachovanie prirodzených lesných spoločenstiev s prvkami reliktného charakteru. **Zlatnianske skalky** (2e) - prírodná rezervácia, vyhlásená na ochranu zachovalých prirodzených lesných spoločenstiev s prvkami reliktného charakteru na vedeckovýskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele (ochrana významných a zriedkavých druhov fauny a flóry). **Fabova hoľa** (2f) - prírodná rezervácia zaberá vrcholové časti masívu Fabovej hole okolo rovnomennej kóty (1438 m n. m.). Pozoruhodné sú prirodzene rozvoľnené, prevažne hlboko zavetvené horské smrečiny dobre prispôsobené horským klimatickým podmienkam. **Bacúška jelšina** (2g) - prírodná rezervácia, nachádzajúca sa na ľavom brehu Hrona, na zaplavovanej zníženine Horehronského podolia (565 m n. m.). Je tu zachované ojedinelé rastlinné spoločenstvo severského smrekovo–jelšového lesa. Z chránených druhov rastlín sa tu vyskytuje soldanelka horská.

2.d

2.e

2.f

2.g

6. Telgárt

Obec prešla zložitým vývojom. Počas SNP bola vypálená. Nová obec sa začala budovať v roku 1947. Telgárt je východiskom na Kráľovu hoľu. V zimných mesiacoch sú tu dobré podmienky na zjazdové lyžovanie.

6.

Panoráma Nízkych Tatier

7. Múzeum zvoncov a spiežovcov

Súkromná zbierka Mikuláša Gigaca je zaujímavosťou obce Šumiac. V súčasnosti obsahuje okolo 2000 kusov zvoncov a spiežovcov. V tejto zbierke našli miesto i ďalšie predmety, s ktorými bačovia i pastieri žili a krátili si dlhú chvíľu.

7.

11. Pylón v Pohorelskej Maši

Bol vyrobený v roku 1841 pracovníkmi Pohorelských železiarní. Venovali ho bulharskému cárovi **Ferdinandovi Coburgovi** za poskytnutie nezištnej pomoci a z vďaky za to, že vybudoval v celom regióne moderný priemysel.

11.

16. Vodopád pod Orlovou

Vodopád je vysoký asi 5 metrov a nachádza sa v doline Lukačikova.

16.

2. Národný park Muránska planina

2.

Muránska planina predstavuje v rámci Slovenska jedno z najzachovalejších území. V roku 1976 bola vyhlásená za chránenú krajinnú oblasť a v roku 1997 bol zriadený Národný park Muránska planina. Do pôsobnosti OZ Beňuš spadá severná časť národného parku. Za povšimnutie stoja **národné prírodné rezervácie: Zlatnica** (2a) - potok Sviniarka tu eróznou činnosťou vymodeloval pozoruhodné krasové javy (jaskynný systém), vodopády, skalné stupne, obrie hrnce a iné. Vyskytujú sa tu chránené a ohrozené druhy rastlinstva, napr. lykovec muránsky. **Veľká Stožka** (2b) - v rozsiahlom bralnatom teréne sa nachádza množstvo zaujímavých javov, ako napríklad skalné veže, previsy, jaskyne (Machnatá, Chotárna), priepasti (Zadné hory), paleontologické náleziská a pod. Predstavuje mimoriadne zachovalé spoločenstvá pralesovitého rázu s dominujúcou pralesovitou smrečinou a reliktným smrekovcom opadavým. **Malá Stožka** (2c) - strmý, bralnatý, prevažne zalesnený vápencovo-dolomitický

2.a

2.b

3. Telgártska slučka

3.a

Najexponovanejší úsek železničnej trate vedie od Telgártu tzv. **Telgártskou slučkou** za Besnícke sedlo. Táto špirálovitá slučka je na našom území unikátnou železničnou stavbou. Meria celkom 2300 m a trať ňou prekonáva výškový rozdiel 31 m. V jej spodnej časti sa nachádza **tunel Kornela Stodolu** s dĺžkou 1239 metrov. V hornej časti slučky prekonáva trať údolie 22 metrov vysokým a 86 metrov dlhým železobetónovým **Telgártskym viaduktom (3a)**. Bol prvou železobetónovou stavbou vo forme členenej oblúkovej konštrukcie na našich tratiach. Ďalej trať pokračuje 18 metrov vysokým kamenným viaduktom s 9 otvormi cez dolinu Chmaroška - **Chmarošským viaduktom (3b.)**. Za ním nasleduje 250 metrov dlhý Hronský tunel a nakoniec 848 metrov dlhý Besnícky tunel.

3.b

4. Besník

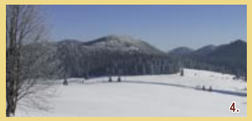
4.

Sedlo na pomedzí troch geomorfologických celkov: Nízke Tatry, Horehronské podolie a Spišsko-gemerský kras. Zároveň oddeľuje Slovenský raj a Muránsku planinu. Jeho názov vystihuje poveternostné podmienky v tejto oblasti - takmer vždy tu fúka silný vietor a v zime je pokrytý veľkými snehovými závejmi.

5. Prameň Hrona

Nachádza sa na juhovýchodnom úpätí Kráľovej hole, juhozápadne od sedla Besník, v nadmorskej výške približne 980 m n. m. Hron je druhou najväčšou riekou Slovenska, jeho dĺžka od prameňa k ústiu za Štúrovom je 298 km. Od 17. storočia boli vody Hrona a jeho prítokov využívané na splavovanie dreva, na hornom a strednom toku aj na výrobu elektrickej energie. Dolinou rieky viedli významné obchodné a spojovacie trasy.

5.

8. Kráľova hoľa

Najvyšší vrch východnej časti Nízkych Tatier (1946 m n. m.). Z vrcholu je rozsiahly a veľmi pôsobivý výhľad či už na Muránsku planinu alebo na Vysoké Tatry. Od roku 1960 je tu televízny vysielač. Názov dostala po uhorskom kráľovi Matejovi Korvínovi, ktorý miloval prírodu a bol chýrnym poľovníkom. Je opradená mnohými povesťami.

8.

9. Kráľova skala

Jedna z povestí hovorí o tom, že kráľ Matej Korvín so svojou družinou pri výstupe na Kráľovu hoľu odpočíval pri skale, ktorá dnes nesie jeho meno - **Kráľova skala**. Do nej bol vraj vytesaný aj Matejov odkaz: „Tu bol hosťom uhorský kráľ Matej r. 1474. Pohodlie súkromia, skrytá nenávisť, rada mladistvých, pre tieto tri veci padajú všetky kráľovstvá"

9.

10. Vaľkovňa

Na Horehroní bolo veľa majetku vo vlastníctve dvoch významných rodov. V 18. storočí Koháryovci založili v Pohorelej železiarne, ktoré neskôr rozvíjal rod Coburgovcov. V širšom regióne sa nachádzali viaceré valcovne a zlievárne, ktoré produkovali kvalitné výrobky, uznávané aj za hranicami. **Zvyšky pozoruhodnej železiarne** nájdeme ešte aj dnes vo Vaľkovni.

10.

12. Horský hotel Pusté Pole

Rozsiahle lesy Horehronia boli odpradávna bohaté na zver. Coburgovci, ktorí tieto lesy vlastnili v rokoch 1827-1922, si vysoko cenili poľovačku. Z tohto dôvodu si na viacerých miestach svojho panstva dali postaviť poľovnícke chaty a rôzne poľovnícke zariadenia. **Bývalý poľovnícky zámoček** je situovaný do lona panenskej prírody. Po II. sv. vojne v ňom bola začas lesnícka škola, dnes je zrekonštruovaný ako horský hotel vo vlastníctve podniku LESY SR.

12.

13. Coburgovský kaštieľ

13.

Bývalý Coburgovský kaštieľ s príľahlým parkom je v Pohorelskej Maši (časť obce Pohorelá). Keď v roku 1902 dostavali železnicu na trati z Brezna do Červenej Skaly, nechali si Coburgovci pri kaštieli postaviť aj vlastnú stanicu. Vlak tam stál len vtedy, ak viezol Coburgovcov. V priestoroch kaštieľa bolo pred pár rokmi zdravotné stredisko.

14. „Ranč HP"

Nachádza sa v lokalite „Za Hôrkou". Majitelia poskytujú vychádzky na koňoch do okolitej prírody, školu jazdenia na koňoch a westernový šport.

14.

15. Orlová

- výrazná kužeľovitá hora (1840 m n.m.) v masíve Kráľovej hole, majestátne sa týčiaca nad obcou Pohorelá. Na vrchole je postavený symbol slovenského národa - slovenský dvojkríž (viditeľný voľným okom z údolia Hrona).

15.

17. Ždiarske sedlo

– (1473 m n.m.) je turisticky dôležité pri prechode cez hlavný hrebeň Kráľovohoľských Tatier z Pohorelej do Liptovskej Tepličky.

17.

18. Andrejcová

(1519 m n. m.) – poľana, ktorá patrí k najkrajším úsekom hrebeňa Kráľovohoľských Tatier, s výhľadom na Vysoké Tatry, Nízke Tatry i Muránsku planinu. V sedle, západne od Andrejcovej, sa nachádza neobhospodarovaná zrubová turistická útulňa. Slúži na núdzové ubytovanie pre 20-25 osôb. Je otvorená, po celý rok prístupná. Dá sa tu zakúriť v kachliach a usušiť veci.

18.

19. Raj hubárov a zberačov lesných plodov

Lesy Horehronia sú známe výbornými podmienkami pre výskyt húb a lesných plodov.

19.

20. Náučný chodník Stožky

Začína v obci Závadka nad Hronom. Trasa vedie celou dolinou popri potoku Hronec, k hájovni Pätina a ďalej k Veľkej a Malej Stožke . Informačné panely na trase náučného chodníka podávajú návštevníkom informácie o rastlinách, živočíchoch, lesných spoločenstvách a mnohých ďalších zaujímavostiach tejto oblasti.

20.

21. Chata pod Homôlkou

Počas SNP bola v druhej polovici novembra 1944 sídlom anglickej a americkej vojenskej misie. Na Vianoce 1944 boli členovia misie napadnutí jednotkou Edelweiss a odtransportovaní do koncentračného tábora Mauthasen, kde ich fašisti popravili.

21.

22. Náučný chodník Bacúch – Boca

22.

Občianske združenie Ramža sa pokúsilo o prepojenie Horehronia s Liptovom. Položilo základy náučného chodníka so zameraním na environmentálnu výchovu a históriu baníctva i drevorubačstva. Počas budovania chodníka došlo k veternej kalamite, ktorá narobila veľké škody. Sú však pripravené projekty na opravu a zveľadenie náučného chodníka. Na jeho trase budú návštevníci vidieť atraktivity obce Bacúch.

23. Tajch

Približne kilometer za obcou Bacúch je možné vidieť pozostatky zaujímavej údolnej priehrady. Táto slúžila do roku 1953 na akumulovanie vody. Umožňovala zvýšiť prietok na rieke Hron, kde boli pripravené plte s drevom. Tie sa potom splavovali do Banskej Bystrice a ďalej.

23.

24. „Prameň Boženy Němcovej"

24.a

Puklinová vyvieračka železitej minerálnej vody. Nachádza sa na severnom okraji obce Bacúch. V minulosti tu boli urobené „kúpele", ktoré navštevovala aj spisovateľka **Božena Němcová (24.a)** v sprievode Gustáva Kazimíra Zechentera - Laskomerského. V tomto prostredí údajne napísala aj knihu „Chyže pod horami" v roku 1855.

24.